

Trondheim kommunale pensjonskasse

Årsrapport 2014

UTFORDRINGER I ET VEDVARENDE LAVRENTESCENARIO

2014 ble et nytt godt år i både de norske og internasjonale aksjemarkedene. Veksten var imidlertid noe svakere enn i 2012 og 2013. TKP klarte i 2014, i motsetning til mange andre pensjonskasser og livsforsikringselskaper, å levere et bedre finansresultat enn i de to foregående årene. Hovedårsaken til vår resultatforbedring ligger etter vår oppfatning i at vi har klart å utnytte effekten av at vi i 2013 fikk tilført ca. 286 millioner kroner i ny egenkapital fra Trondheim kommune. Vi har brukt den nye kapitalen til å øke vår risikoeksponering gradvis og moderat.

Resultatet av vår forsikringsvirksomhet, det såkalte risikoresultatet, ble meget godt også i 2014, og gir et stort og viktig bidrag til totalresultatet. Et så godt risikoresultat gjenspeiler at vi har god kontroll på forsikringsvirksomheten vår.

Trondheim kommune har selv bidratt gjennom sitt positive og viktige arbeid med å redusere sykefravær og uførhet. Antall nye uføretilfeller i 2014 var lavere enn på mange år, og vi har grunn til å tro at denne gledelige utviklingen fortsetter. Samarbeidet mellom TKP og kommunen er meget godt på dette området.

Pensjonskassens lave driftskostnader virker også positivt inn på totalresultatet. Samlet er vi derfor i en posisjon der vi kan tilføre kundenes premiefond mer enn 100 mill. kr. Premiefondet kan benyttes til premiebetaling i 2015, og vil dermed kunne redusere kundenes pensjonskostnader betydelig, slik som vår målsetting tilsier.

TKP og andre tilsvarende pensjonskasser har betydelige utfordringer som følge av det lave rentenivået. Kommunale pensjonskasser må hvert år levere en minimumsavkastning på i underkant av 3 % for å sikre medlemmenes framtidige pensjoner. Siden alle pensjonskasser har den største delen av sin forvaltning plassert i rentebærende papirer, blir det svært krevende å oppnå denne minimumsavkastningen i en situasjon der avkastningen en kan oppnå på obligasjoner og lignende papirer ligger vesentlig lavere enn det som har vært normalt de siste tiårene.

Det er grunn til å anta at dette lave rentenivået vil vedvare i lang tid. Et slikt scenario krever spesielle tiltak, og det er viktigere enn noen gang å ha evnen til å generere god avkastning gjennom investeringer i andre aktivaklasser, som f. eks. aksjer og eiendom. Men økte investeringer i disse mer risikoutsatte aktivaklassene krever god soliditet, og TKP har fortsatt en lav egenkapitalandel sammenlignet med tilsvarende pensjonskasser.

Den ovenfor nevnte egenkapitaltilførselen i 2013 var svært viktig, men den totale forvaltningskapitalen i TKP vokser så raskt at det allerede nå er behov for ytterligere tilførsel av egenkapital dersom vår evne til å oppnå konkurransedyktig avkastning i framtida skal bedres, eller i det minste opprettholdes. I løpet av 2014 passerte vi 10 milliarder kroner i forvaltningskapital. Kapitalen har med det doblet seg i løpet av de siste 6 årene. Prognosene tilsier at forvaltningskapitalen vil vokse til 20 milliarder kroner i løpet av de neste 10 årene. Dette betinger tilførsel av betydelig ny egenkapital.

En betydelig egenkapitaltilførsel vil gi vår sponsor og andre kunder mulighet til vesentlige kostnadsbesparelser knyttet til pensjon, gjennom at TKP vil kunne oppnå høyere avkastning på forvaltningskapitalen.

TKP legger stor vekt på å opprettholde sitt høye servicenivå, og utnytter de mange fordelene det gir å ha egen pensjonskasse med lokal og kompetent bemanning. Både antall besøk og oppslag på nettsider og portalløsninger tyder på at vi bidrar til å sette pensjon på dagsorden for våre medlemmer og pensjonister. Vi har hatt et meget konstruktivt samarbeid med Trondheim kommune for å tilpasse oss best mulig til kommunens digitale plattform.

Vi ble også i 2014 benyttet som foredragsholdere i mange sammenhenger, og har fortsatt vår deltagelse i prosjektgrupper der viktige problemstillinger som sykefravær, uførhet og tidligpensjonering står på dagsorden.

Styret og administrasjonen i TKP takker Trondheim kommune og alle andre kunder og samarbeidspartnere for et enestående godt samarbeid i 2014. Vi vil gjøre vårt ytterste for å opprettholde det gode samarbeidet også i årene som kommer.

Lars Tvette
Styreleder

Helge Rudi
Administrerende direktør

ÅRSBERETNING FOR 2014

Innledning

Styret i Trondheim kommunale pensjonskasse (TKP) har, i samsvar med den myndighet som er tillagt styret i henhold til vedtektene, fastsatt pensjonskassens regnskap for år 2014, slik det fremgår senere i årsrapporten.

Regnskapet og årsberetningen legges frem til orientering for Trondheim bystyre og de øvrige arbeidsgiverne, de såkalte konsernenhetene, som er tilknyttet pensjonskassen.

Virksomheten

Trondheim kommunale pensjonskasse ble etablert i 1913. TKPs formål er å yte tjenestepensjon til medlemmene og deres etterlatte. Aktive medlemmer er omlag 12.500 ansatte i Trondheim kommune og 18 såkalte konsernenheter, dvs. virksomheter eiet av, eller med nær tilknytning til kommunen. Om lag 7.000 personer får månedlig utbetalt pensjon fra TKP.

TKP er en selvstendig juridisk enhet, og virksomheten er forankret i det samme lov- og forskriftsverk som gjelder for livsforsikringsbransjen. Pensjonskassen står under tilsyn av Finanstilsynet. Pensjonskassens midler holdes adskilt fra kommunens midler, og pensjonskassen hefter ikke for kommunens forpliktelser. Imidlertid utnevnes fire av seks styremedlemmer av Trondheim bystyre. De to øvrige styremedlemmer oppnevnes av arbeidstakernes organisasjoner.

Med utgangspunkt i det generelle rammeverket for pensjonskasser, samt de økonomiske og organisatoriske vilkår som er spesielle for TKP, er pensjonskassens overordnede mål å forvalte og finansiere utbetalingene til nåværende og fremtidige pensjonister på en slik måte at behovet for tilskudd til pensjonsordningen fra arbeidsgiverne blir lavest mulig.

Virkemidlene TKP har for å nå hovedmålet, er god avkastning på den kapitalen pensjonskassen har til forvaltning, samt en kostnadseffektiv drift av virksomheten. Pensjonsløftet kommunen og de øvrige arbeidsgiverne gir sine ansatte skal innfris over en lang periode, men samtidig skal kortsiktige dekningskrav oppfylles. Ved forvaltningen av pensjonskassens kapital må begge hensyn søkes ivaretatt innen rammen av forsvarlig sikkerhet og risikospredning.

TKP har videre som mål å yte god service til medlemmer og arbeidsgivere. Det innebærer at det skal gis god informasjon om rettigheter og plikter, og at pensjoner utbetales til rett person med riktig beløp til rett tid.

Den tjenestepensjonsordningen som TKP forvalter og administrerer, er fastlagt i hovedtariffavtalen i kommunesektoren. Ordningen er en såkalt ytelsesbasert bruttoordning, idet den garanterer pensjon på 66 % av sluttlønn ved pensjonsalder for de som er født i 1958 og tidligere, om full opptjening på minimum 30 år er nådd. For de som er født etter 1958 er det ennå ikke avklart hvilket pensjonsnivå som vil gjelde. Fra denne bruttopensjonen blir det foretatt fradrag for eventuelle ytelser fra folketrygden (samordning).

Redegjørelse for årsregnskapet

Hovedtrekk

TKP har oppnådd et tilfredsstillende regnskapsmessig resultat i 2014. Dette skyldes et godt risikoresultat i tillegg til det realiserte renteresultatet. I tillegg gir administrasjonsresultatet og avkastning på selskapsporteføljen positive bidrag. Renteresultatet til fordeling, etter avsetning til kursreguleringsfond, utgjør 137,1 mill. kr.

Som et resultat av årets drift er den reelle bufferkapitalen i TKP styrket ved økning av kursreguleringsfondet med 125,8 mill. kr., og ved økning av opptjent egenkapital med 65,2 mill. kr. I tillegg er risikoutjevningfondet økt med 32,4 mill. kr. Imidlertid er 20 % av oppreserveringen til ny premietariff som trådte i kraft 1.1.2014 belastet opptjent egenkapital med 63,4 mill. kr., og dette beløpet er tilført kundene som økte tilleggsavsetninger. Netto er opptjent egenkapital inkl. risikoutjevningfond økt med 34,2 mill. kr.

Hovedtallene i TKPs resultat for 2014 (mill. kr.):

Resultatelementene	Kundene	Egenkapital	Sum
Renteresultat:			
Verdijustert avkastning			507,1
Garantert rente			-244,2
Verdijustert renteresultat			262,9
Avsetning til kursreguleringsfond			-125,8
Realisert renteresultat	137,1		137,1
Risikoresultat	32,4	32,4	64,8
Administrasjonsresultat		7,2	7,2
Rentegarantipremie		16,4	16,4
Egenkapitalbidrag vedr. oppreservering	63,4	-63,4	0,0
Resultat av teknisk regnskap før fordeling	232,9	-7,4	225,5
Fordeling av risikoresultat:			
Til premiefond	-32,4		-32,4
Fordeling av renteresultat:			
Til premiefond	-36,0		-36,0
Til tilleggsavsetninger	-101,1		-101,1
Fordeling av egenkapitalbidrag vedr. oppreservering			
Til tilleggsavsetninger	-63,4		-63,4
Ikke-teknisk regnskap:			
Avkastning selskapsporteføljen		42,6	42,6
Annet		-1,0	-1,0
Resultat	0,0	34,2	34,2

Premieinntekter

Tilskudd eller premie utgjør normalt den største løpende inntekten i TKP. Hvordan premiesatsen settes ved forhåndsutskrivningen, vil påvirke risikoresultatet. Premienivået bestemmes i hovedsak av tre forhold; forsikringsmessig risiko i medlemsbestanden, grunnlagsrente og årlige reguleringskostnader som følge av lønnsvekst og økning i folketrygdens grunnbeløp. I tillegg kommer mindre påslag knyttet til særtrekk ved pensjonsordningen, samt administrasjonskostnader. Sistnevnte element inngår i delresultatet som benevnes administrasjonsresultat. Finanstilsynet fastsatte grunnlagsrenten for ny opptjening til 2,5 % fra

og med 1.1.2012 på grunn av det vedvarende lave rentenivået. Tidligere opptjening er beregnet etter en grunnlagsrente på 3,0 % slik at den gjennomsnittlige grunnlagsrenten for hele bestanden i 2014 ble 2,89 %.

Arbeidstakernes andel av premien kan maksimalt utgjøre 2 % av pensjonsgrunnlaget, som er fastlønnen. Det øvrige premiebehovet må dekkes av arbeidsgiver. Den forhåndsutskrevne premien, som avregnes løpende gjennom året, har i 2014 vært på 11,10 % av pensjonsgrunnlaget, hvorav altså 2 prosentpoeng dekkes ved trekk i ansattes lønn. Denne satsen inkluderer alle premieelementer utenom årets reguleringskostnader, hovedsakelig netto normalpremie på 9,00 %, samt tilskudd til ikke-forsikringsbare ytelser og dekning av administrasjonskostnader med til sammen 2,10 %. Det er foretatt en etterberegning av faktiske kostnader til ikke-forsikringsbare ytelser (bruttogaranti m.v.) som i 2014 innebærer en reduksjon av den forhåndsutskrevne premien med 0,19 %. Etterberegningen medfører en overføring til kundenes premiefond med 7,4 mill. kr.

I tillegg kommer reguleringspremien, som også i 2014 er beregnet basert på faktisk observert lønnsvekst i medlemsbestanden, samt refusjoner for faktiske utbetalinger til AFP og bevilgningspensjoner. Etterberegningen av reguleringspremien medfører en overføring til kundenes premiefond med 25,0 mill. kr. Reguleringspremien og refusjoner for AFP kan omregnes til å utgjøre henholdsvis 8,6 % og 1,5 % av pensjonsgrunnlaget selv om beregningsgrunnlaget er henholdsvis premiereserven og utbetalt AFP-pensjon. Den samlede arbeidsgiverpremien for 2014 har således vært på 18,9 % av pensjonsgrunnlaget, mot 15,5 % året før. Arbeidsgivers totale tilskudd til premien er ca. 28,5 % høyere enn i 2013.

Økningen i lønnsnivå og antall medlemmer av pensjonsordningen gir en stigning i arbeidstakernes trukne premie på 5,1 % fra 2013.

Totale premieinntekter ble betydelig høyere i 2014 enn i 2013. Dette skyldes hovedsaklig høyere reguleringspremie. I forfalte brutto premier inngår således:

(1000 kr)	2014		2013	
Arbeidsgivernes tilskudd:				
Normalpremie fratrukket arbeidstakerandel	(9,10 %)	356.225	(9,10 %)	341.399
Avregning av ikke-forsikringsbare ytelser	(-0,19 %)	-7.389	(-0,41 %)	-15.271
Reguleringspremie		335.000		195.045
Refusjoner for AFP og bevilgningspensjoner		57.352		58.725
Rentegarantipremie		16.400		9.800
Arbeidstakernes medlemsinnskudd	(2,0 %)	78.360	(2,0 %)	74.557
Sum regnskapsført premie		835.948		664.255
Arbeidsgivertilskudd dekket av premiefond		-14.371		-2.547
Endring i ikke betalt premie i året/avregning		36.610		12.986
Sum faktisk innbetalt premie		858.187		674.694

Pensjonsytelser

De formene for pensjon for medlemmene i TKP som er vedtektsfestet og forsikret, er alders- og uførepensjon, samt ektefelle- og barnepensjon. Ordningen med avtalefestet førtidspensjon (AFP) er ikke en forsikringsbar ytelse, og arbeidsgiverne refunderer de faktiske kostnadene løpende.

Ved utgangen av 2014 løper det totalt 7.009 pensjoner i TKP, dvs. en økning på 342 fra året før. Gruppen alderspensjonister inkl. AFP har økt med 325, mens antallet uførepensjonerte har en økning på 25. Året før økte antallet med uførepensjon til sammenligning med 59. Antallet med ektefelle- eller barnepensjon er redusert med 8.

Brutto utbetalte pensjoner før mottatte refusjoner utgjør omlag 397 mill. kr. i 2014. Etter refusjoner fra andre pensjonsinnretninger og arbeidsgiverne, kommer netto forsikringsytelser på omlag 316 mill. kr. Økningen fra 2013 i de pensjonene som bæres av TKP er på 8,9 %, som er høyere enn veksten året før (7,9 %).

For de enkelte pensjonsartene er den årlige økningen i ytelsene for alders- og uførepensjoner henholdsvis 10,1 % og 5,1 %. Tendensen for alderspensjon har vært slik i noen år, og i tillegg til den generelle økningen i sluttlønn ved pensjonering, slår forhold som høyere levealder, at flere har hatt mulighet til full opptjening i pensjonsordningen, og dårligere relativ dekning fra folketrygden, igjennom. Utbetalingene til uførepensjoner viser også betydelig økning. Reguleringen av uførepensjoner var 3,67 % i 2014 mot 3,80 % i 2013 (lik endringen i grunnbeløpet G), og reguleringen av alderspensjoner var 2,89 % mot 3,02 % i 2013 (lik endringen i G – 0,75 %).

Uttak av førtidspensjoner (AFP 62-64 år) for medlemmene i TKP utgjør 23,5 mill. kr., og er en økning på 2,0 % fra 2013.

TKP er i en netto fordringsposisjon i forhold til overføringsavtalen mellom offentlige pensjonsordninger. Det betyr at TKP i de fleste tilfellene er siste ledd for de medlemmene som har hatt opptjening i andre offentlige stillinger utenom Trondheim kommune. Som sådan må TKP igangsette pensjonene, og det oppstår refusjonskrav, som netto i TKPs favør utgjorde 3,0 mill. kr. i 2014.

Pensjonsforpliktelser og avsetning til premiereserve

Årets pliktige avsetning til ordinær premiereserve bestemmes av veksten i pensjonsrettighetene medlemmene opparbeider seg (forpliktelser for TKP). Pensjonsforpliktelsene blir påvirket av en rekke forhold. Antall medlemmer i de ulike kategoriene og gjennomsnittlig pensjonsgrunnlag/ lønnsnivå er viktigst, men også sammensetningen av medlemsbestanden (alders-, kjønns- og yrkesfordeling og helsetilstand) innvirker i sterk grad. Og etter at pensjonene er igangsatt, eller oppsatt, reguleres de automatisk i takt med utviklingen i folketrygdens grunnbeløp eller grunnbeløpet – 0,75 %, og reguleringen varierer fra år til år.

Av aktuars forsikringstekniske beregninger pr. 31.12.2014 fremgår det at TKP har pensjonsforpliktelser på 8.605 mill. kr. inkl. administrasjonsreserve. Dette er en økning på 8,0 % fra året før. For å holde tritt med utviklingen i forpliktelsene, er det over teknisk regnskap for 2014 foretatt en ordinær avsetning til premiereserven med 637,2 mill. kr.

Premiereserven pr. 31.12.2014 er formelt avsatt i samsvar med det forsikringstekniske beregningsgrunnlaget K2013 med sikkerhetsmarginer i henhold til Finanstilsynets minstekrav. Oppreserveringen fra K2005 til K2013 ble finansiert i 2012 og 2013 ved hjelp av avkastnings- og risikooverskudd samt risikoutjevningfondet, men uten bidrag fra egenkapitalen. Som opplyst i brev til Finanstilsynet er egenkapitalbidraget på 63,4 mill. kr tilført kundeporteføljene og belastet opptjent egenkapital i 2014-regnskapet.

Risikoresultat

Risikoresultatet skal vise om pensjonskassen utvikler seg forsikringsmessig som forventet.

Dette delresultatet viser om premiene som er skrevet ut, sammen med den forutsatte kapitalavkastning på minst 2,89 % p.a. i 2014, er tilstrekkelig til å dekke den faktiske risikoen, som kommer til uttrykk i årets utbetaling til pensjoner og utviklingen i de fremtidige forsikringsforpliktelsene. Disse elementene utgjør sentrale deler i teknisk regnskap. Risikoresultatet i 2014 utgjør totalt 64,8 mill. kr. Hovedårsaken til det gode risikoresultatet er en nedgang i erstatningsreserven for ikke oppgjorte eller meldte forsikringstilfeller ved årsskifte på 37,7 mill.kr. Dette skyldes at ny uførordning innebærer en vesentlig reduksjon i uføreforpliktelsene for offentlig tjenstepensjon. På grunn av at det meste av risikoutjevningfondet ble anvendt i 2013 foreslås at 32,4 mill. kr av risikoresultatet avsettes til risikoutjevningfond, og at samme beløp overføres til premiefond.

Renteresultat

Renteresultatet viser om forvaltningen av kundemidlene svarer til de kravene som ligger i forsikringskontrakten om en bokført kapitalavkastning på minimum 2,89 % p.a. En slik avkastning må til for å gi balanse i renteresultatet, og derfor dannes det et overskudd i renteresultatet først om avkastningen blir bedre enn 2,89 %. Realisert renteresultat i 2014 utgjør 137,1 mill. kr., og avsettes til premiefond med 36,0 mill. kr, og til tilleggsavsetninger med 101,1 mill. kr.

Premiefond

Det gjensto omlag 24 mill. kr. av fondet ved utgangen av 2013, og 14 mill. kr. er benyttet til å dekke premie i løpet av 2014. Avregning av ikke-forsikringsbare ytelser og reguleringspremie medfører en overførsel til premiefond med til sammen 32,4 mill. kr. Etter overførsel til premiefondet med til sammen ca. 68,4 mill. kr. av risiko- og renteresultatet i 2014 utgjør premiefondet ved utgangen av 2014 omlag 111 mill. kr.

Kontantstrøm

Netto kontantstrøm fra drift av pensjonsvirksomheten utgjorde 500 mill. kr. I tillegg har Trondheim kommune tilført 63 mill. kr. i kjernekapitalinnskudd i kontanter. Imidlertid utgjorde kontantstrømmene fra finansielle eiendeler - 154 mill. kr. TKP økte sine bankinnskudd fra 303 mill. kr. til 711 mill. kr. ved utgangen av året.

Tilførsel av egenkapital

På grunn av at minimum 20 % av oppreserveringen til ny premietariff K2013 skal belastes egenkapitalen i TKP besluttet Trondheim bystyre i møte 22.05.2014 å styrke kjernekapitalen i Trondheim kommunale pensjonskasse med 63 mill. kr. Både innbetaling av ny egenkapital og godkjenning fra Finanstilsynet ble mottatt i juni 2014. 20 % av det samlede oppreserveringsbehovet på 317 mill. kr., dvs. 63,4 mill. kr er tilført kundeporteføljene som tilleggsavsetninger og belastet egenkapitalen i TKP i 2014-regnskapet. Nettoeffekten på egenkapitalen er marginal, og med dette er alle forhold vedr. oppreservering til ny premietariff gjennomført i samsvar med Finanstilsynets anbefalinger.

Kapitalforvaltning

TKPs verdijusterte kapitalavkastning for 2014 ble 5,72 %, som er 0,9 % -poeng høyere enn i 2013. Etter avsetning til kursreguleringsfond med 125,8 mill. kr. utgjør den bokførte kapitalavkastning 4,37 %.

Hovedårsaken til den verdijusterte kapitalavkastning er den høye andelen rentebærende plasseringer som ga en gjennomsnittlig avkastning på 3,8 %. For øvrig har god avkastning på norske og internasjonale aksjer (snitt avkastning på 18,3 %), god avkastning på eiendom (+ 8,2 %) og alternative investeringer (+13,8 %) i sum gitt en tilfredsstillende verdijustert avkastning i 2014. Pga. relativt lite bufferkapital var i gjennomsnitt 14 - 15 % av våre aktiva plassert med aksjeeksponering gjennom året. Ca. 20 % av TKPs eiendeler er nå plassert i hold-til-forfall obligasjoner.

Valg av overordnet strategi, spesielt fordelingen mellom rentepapirer og aksjer, som igjen i stor grad må avledes av bufferkapitalsituasjonen og risikoevne, vil normalt være avgjørende for avkastningsresultatene sett over en lengre periode. TKP har holdt en moderat risikoprofil, på linje med andre kommunale pensjonskasser.

Særlig sett i lys av de nevnte markeds- og rammebetingelser er det styrets oppfatning at resultatet i 2014 er tilfredsstillende.

TKPs strategi for kapitalforvaltningen og det interne regelverket for å håndtere ulike typer risikoer mv. er utledet av overordnet lovverk og spesifikke formelle dekningsregler. Innen disse rammene er kapitalforvaltningen i TKP styrt av målet om å finansiere mest mulig av pensjonsordningens kostnader med avkastning av fondskapitalen, for slik å gjøre behovet for tilskudd fra arbeidsgiverne minst mulig.

Finansiell risiko

Den finansielle risiko i pensjonskassen er i hovedtrekk knyttet til evnen til å innfri den årlige avkastningsgarantien. Dette stiller krav til hvordan kapitalen investeres i ulike verdipapirer og andre eiendeler, og hvordan pensjonskassen utøver sin risikostyring.

Sammensetningen av de finansielle eiendelene følger av pensjonskassens kapitalforvaltningsstrategi. Denne strategien etablerer retningslinjer for sammensetningen av finansielle eiendeler gjennom prinsipper og rammer for pensjonskassens risikostyring. Målet med risikostyringen er å opprettholde en god risikobærende evne og fortløpende avpasse den finansielle risiko til pensjonskassens soliditet. Sett i lys av at pensjonskassen følger en moderat risikoprofil, og med de gitte markeds- og rammebetingelser, har pensjonskassen hittil skapt god avkastning.

TKPs styre gjennomgår jevnlig strategien for kapitalforvaltningen. De interne rammer og retningslinjer omfatter fordeling på aktivaklasser og sektorer, med sikte på en hensiktsmessig spredning. De hovedtypene av verdipapirer, aktivaklasser, som kan være aktuelle å plassere TKPs kapital i, er i varierende grad og på ulike tidspunkter av konjunkturforløp, utsatt for finansiell risiko. Strategien søker å utnytte at aktivaklassene normalt svinger i utakt, slik at det kan oppnås høyere totalavkastning til lavest mulig risiko. Lange statsobligasjoner har historisk fungert godt både for å oppnå en god løpende avkastning, så vel som sikring mot aksjefall. Lange statsrenter synker vanligvis når aksjekursene faller, noe som gir kursgevinst. Lange renter er fortsatt på rekord lave nivå. Dermed er statsobligasjoner mindre egnet som bidragsyter til å oppnå rentegarantien. Potensialet for substansielle rentefall fra dagens nivå ved eventuelle fall i aksjekursene er etter vår vurdering også lavere enn normalt, noe som reduserer en del av diversifiseringseffekten statsobligasjoner historisk har hatt. Isolert sett medfører dette at man må redusere aksjeandelen for å holde det samlede risikonivået likt.

Spesielt viktig for TKP er den markedsrisiko vi eksponerer oss for. Markedsrisiko er knyttet til risikoen for at pensjonskassens verdier reduseres som følge av en uventet og ugunstig markedsbevegelse. Etter innføring av ny forsikringslov er TKPs selskapsmidler og kundemidler splittet selv om midlene er under felles forvaltning. Kapitalforvaltningsstrategien og derigjennom markedsrisikoen er tilpasset den risikotoleransen TKP har.

Evnen til å ta større risiko avhenger av bufferkapital til å møte de kraftigere svingningene, som normalt også inntreffer i markeder og aktivaklasser med noe høyere risiko. TKP gjennomfører stresstester i samsvar med anbefaling fra Finanstilsynet. Stresstest II basert på bokførte verdier viser en bufferkapitalutnyttelse på 59 % ved utgangen av 2014. Ved utgangen av 2013 var bufferkapitalutnyttelsen 62 %. Årsaken til redusert bufferkapitalutnyttelse i løpet av 2014 er relativt større økning i bufferkapitalen enn økningen i tapspotensial. I tillegg har det skjedd en vesentlig økning i tilleggsavsetningene i 2014 som ikke hensyntas i stresstest II. TKPs evne til å tåle fall i verdipapirmarkedet er således en del styrket i løpet av året.

Avveiningen mellom behovet for meravkastning, formell risikoevne/bufferkapital, jevnliges stresstester og tolkning av økonomiske utsikter, har resultert i følgende fordeling på aktivaklasser av TKPs kapital ved utgangen av de to siste årene:

Aktivaklasse	2014	2013
Bankinnskudd	7 %	3 %
Norske obligasjoner/sertifikater - omløp	52 %	55 %
Norske obligasjoner – hold-til-forfall	20 %	21 %
Norske aksjefond	5 %	3 %
Internasjonale aksjefond	7 %	8 %
Fast eiendom og eiendomsselskaper	8 %	9 %
Alternative investeringer (Private Equity)	1 %	1 %
Totalt	100 %	100 %

TKPs etiske retningslinjer for kapitalforvaltningen er lagt opp etter samme prinsipper som gjelder for Statens pensjonsfond.

Administrasjonsresultat

Administrasjonsresultatet avhenger av inntektene som skriver seg fra spesielle elementer i totalpremien, og om disse er satt ut fra et riktig forventet nivå på pensjonskassens kostnader. For 2014 er det forutsatt at 0,80 % - poeng av totalpremien skal dekke finans- og forsikringsrelaterte administrasjonskostnader. Årets faktiske kostnader til forvaltning og administrasjon ligger omtrent på samme nivå som tidligere år, og medfører et positivt administrasjonsresultat på 7,2 mill. kr.

TKPs totale administrasjons- og driftskostnader er på 22,9 mill. kr. i 2014. Beløpet er påvirket av at det er innarbeidet planendringer som reduserer kostnadene til pensjoner for egne ansatte. Administrasjons- og driftskostnadene utgjør 0,22 % av total forvaltningskapital ved siste årsskifte. Kostnadsnivået er fortsatt relativt lavt sammenlignet med andre pensjonskasser og livsforsikringsselskaper.

Ansvarlig kapital, og disponering av årets resultat

Rammevilkårene for kommunale pensjonskasser innebærer krav om et bestemt minstenivå på ansvarlig kapital, og kravet er det samme som for øvrige aktører innen forsikrings- og finansbransjen, dvs. 8 % av risikovektet balanse. Kjernekapitalen utgjør 769,5 mill. kr. av en risikovektet balanse på 4.914 mill. kr., slik at kjernekapitaldekningen er 15,7 % pr. 31.12.2014. Solvensmargindekningen (dvs. solvensmarginkapitalen på 1.066 mill. kr. i forhold til solvensmarginkravet på 360 mill. kr.) utgjør 296 %, dvs. god margin til minimumskravet på 100 %.

Egenkapitalbidraget i forbindelse med oppreserveringen er kostnadsført i teknisk regnskap med 63,394 mill. kr., og årets resultat utgjør 34,180 mill. kr. Det overføres 32,390 mill. kr. til risikoutjevningfondet, og netto 1,790 mill. kr. til opptjent egenkapital. Overføringen til opptjent egenkapital fordeles mellom avsetning til urealiserte gevinster på verdipapirer med 11,190 mill. kr. og belastning av annen opptjent egenkapital med 9,400 mill. kr.

Styret anser at grunnlaget for fortsatt drift av TKP utvilsomt er til stede. Dette er derfor lagt til grunn for det regnskapet som er avlagt.

Fremtidsutsikter

Styret mener TKP leverer tilfredsstillende resultater innenfor rådende rammer og markedsforhold, og ser positivt på selskapets vekst og utvikling det neste året. Ved avleggelsen av regnskapet for 2014 har styret hatt fokus på å styrke pensjonskassens bufferkapital. Styret vurderer pensjonskassens risikobærende evne til å være tilstrekkelig til å forvalte pensjonskassens midler innenfor den vedtatte strategi. Men styret vil fortsatt ha fokus på styrking av soliditet for å oppnå en risikoevne på linje med andre kommunale pensjonskasser, og en vil også videreføre et nøkternt forhold til løpende risiko på forvaltningssiden. Styret er fornøyd med at TKP yter sine kunder et kvalitativt godt tilbud, og at administrasjonen kontinuerlig arbeider med dette som mål.

Styret er opptatt av at kapitalforvaltningen skal være preget av en moderat risikoprofil også etter egenkapitaltilførselen i 2013 og 2014, selv om dette kan gi en lavere avkastning. Styret har merket seg at dette synet også deles av hovedsponsor. Pga. TKPs relativt lave bufferkapital og risikoevne vil en med en slik moderat risikoprofil måtte påregne at en i et normalår oppnår lavere avkastning enn gjennomsnittet av kommunale pensjonskasser. Aktivassammensetningen, og spesielt aksjeeksponeringen, må til enhver tid være innrettet slik at en både får god avkastning i stigende aksjemarkeder og samtidig har tilstrekkelig sikkerhetsmargin til å tåle betydelige fall i aksjekursene.

Opplysninger om miljø med videre

TKP har 12 fast ansatte medarbeidere, hvorav 1 har arbeidet deltid. Antall årsverk ved utgangen av 2014 er 11,5. Av 12 ansatte er 5 menn (42 %). I TKPs styre for 4-årsperioden 2011-15 (4 medlemmer oppnevnt av Trondheim bystyre og 2 av ansattes organisasjoner), er kvinneandelen på 33 %.

Det er funnet hensiktsmessig at TKP i stor grad følger kommunens personalpolitiske retningslinjer, og TKP fremmer likestilling mellom kjønnene ved å følge opp disse i fastsetting av lønns- og arbeidsvilkår, rekruttering og personalplanlegging og kompetanseutvikling. TKP er medlem av Kommunenes Sentralforbunds arbeidsgivervirksomhet for bedrifter.

Sykefraværet i 2014 har i alt vært på 140 dager, tilsvarende ca. 5,1 % av total arbeidstid, mot 2,2 % i 2013. Det har i 2014 ikke vært skader eller ulykker av noen art på arbeidsplassen. TKP leier kontorlokaler av god standard, og kontormiljø, utstyr og hjelpemidler er for øvrig moderne. Brann- og katastrofeberedskap er

etablert. Som rent kontorbasert virksomhet forurenses TKP ikke det ytre miljøet.

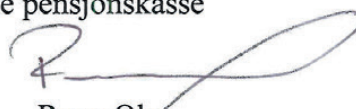
TKPs opplegg for internkontroll innebærer årlig kartlegging av risikoforhold, og ut fra dette legges det opp relevante tiltak og rutiner for de ulike områdene, hva gjelder kvalitetssikring, beredskap og katastrofeplaner mv.

TKP har avtale om aktuærtjeneste med KLP Forsikringservice AS, Oslo, og med KPMG AS som revisor. TKP er medlem av Pensjonskasseforeningen.

Trondheim, 20.03.2015

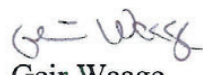
Styret i Trondheim kommunale pensjonskasse

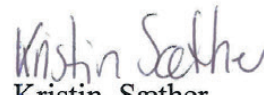

Lars Tivete
Styreleder

Rune Olso
Nestleder

Terje G. Christiansen

Bente Haugrønning

Geir Waage

Kristin Sæther

Helge Rudi
Administrerende direktør

Resultatregnskap (1 000 kr)

Note	TEKNISK REGNSKAP	2014	2013
	1. Premieinntekter		
20	1.1. Forfalte premier, brutto	835 948	664 255
	1.2. Avgitte gjenforsikringspremier	(204)	(184)
16	1.3. Overføring av premiereserve fra andre forsikringsselskaper	4 203	72 591
	Sum premieinntekter for egen regning	839 947	736 662
	2. Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen		
	2.1. Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak mv.	0	0
	2.2. Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	256 297	260 399
23	2.3. Netto driftsinntekt fra eiendom	16 709	2 843
	2.4. Verdiendringer på investeringer	127 563	114 888
	2.5. Realisert gevinst og tap på investeringer	106 571	12 476
1	Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	507 140	390 606
	4. Andre forsikringsrelaterte inntekter	0	0
	5. Pensjoner mv.		
	5.1. Utbetalte pensjoner mv.		
7	5.1.1. Brutto	(372 758)	(348 273)
	5.2. Endring i erstatningsavsetninger		
8	5.2.1. Brutto	37 720	(11 100)
16	5.3. Overføring av premiereserve og tilleggsavsetninger til andre	0	(11 276)
	Sum pensjoner mv.	(335 038)	(370 649)
8	6. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - kontraktsfastsatte forpliktelse		
	6.1. Endring i premiereserve:		
	6.1.1. (Til)/fra premiereserve, brutto	(637 212)	(690 379)
	6.1.2. Endring i gjenforsikringsandel av premiereserven	0	0
15	6.2. Endring i tilleggsavsetninger	(164 484)	(3 627)
15	6.3. Endring i kursreguleringsfond	(125 806)	(114 167)
	6.4. Endring i premiefond	(489)	(223)
16	6.6. Overføring av tilleggsavsetninger fra andre	0	4 108
	Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - kontraktsfastsatte forpliktelse	(927 991)	(804 289)
	8. Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelse		
15	8.1. Overskudd på avkastningsresultatet	(36 000)	0
15	8.2. Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	(32 390)	0
	Sum midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelse	(68 390)	0

		2014	2013
11,12	9. Forsikringsrelaterte driftskostnader		
	9.1. Forvaltningskostnader	(4 649)	(4 042)
13	9.2. Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	(17 907)	(18 243)
15	Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	(22 556)	(22 285)
	10. Andre forsikringsrelaterte kostnader		
	Forsikringsrelaterte rentekostnader	(520)	(577)
	11. Resultat av teknisk regnskap	(7 409)	(70 533)
	IKKE-TEKNISK REGNSKAP		
	12. Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		
	12.1. Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak mv.	0	0
	12.2. Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	21 532	15 155
23	12.3. Netto driftsinntekt fra eiendom	1 404	165
	12.4. Verdiendringer på investeringer	10 717	6 687
	12.5. Realisert gevinst og tap på investeringer	8 953	726
	Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	42 605	22 734
	14. Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen		
11,12	14.1. Forvaltningskostnader	(391)	(235)
13	14.2. Andre kostnader (formuesskatt)	(625)	(2 230)
	Sum forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen	(1 016)	(2 465)
	15. Resultat av ikke-teknisk regnskap	41 589	20 269
	16. Resultat før skattekostnader	34 180	(50 265)
14	17. Skattekostnader	0	0
	18. Resultat før andre resultatkomponenter	34 180	(50 265)
	20. TOTALRESULTAT	34 180	(50 265)
	Disponering:		
	(Til) risikoutjevningfond	(32 390)	87 871
	(Til) fra opptjent egenkapital	9 400	(26 329)
	Til opptjent egenkapital - urealiserte kursgevinster på verdipapirer	(11 190)	(11 277)
	Sum disponeringer	(34 180)	50 265

Balanse pr. 31. desember (1 000 kr)

Note	EIENDELER	2014	2013
	EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN		
	2. Investeringer		
	2.1. Bygninger og andre faste eiendommer		
23	Investeringseiendommer	24 053	22 691
	2.2. Datterforetak, tilknyttede foretak mv.		
	Fordringer på tilknyttede foretak	0	0
	2.3. Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost		
	Investeringer som holdes til forfall	171 482	153 648
22	2.4. Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		
4	Aksjer og andeler	148 749	127 857
5	Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	440 635	413 968
3	Utlån og fordringer	57 127	23 997
	Sum investeringer	842 045	742 160
	3. Fordringer		
2	3.1. Fordringer knyttet til premieinntekter	19	353
3	3.2. Andre fordringer	0	238
	Sum fordringer	19	591
	4. Andre eiendeler		
	4.2. Kasse, bank	0	1
	4.4. Andre eiendeler betegnet etter sin art		
11	Overfinansiering av pensjonsforpliktelser	866	0
	Sum andre eiendeler	866	1
	Sum eiendeler i selskapsporteføljen	842 931	742 752
	EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE		
	6. Investeringer i kollektivporteføljen		
	6.1. Bygninger og andre faste eiendommer		
23	Investeringseiendommer	275 483	263 809
	6.2. Datterforetak, tilknyttede foretak mv.		
	Fordringer på tilknyttet foretak	0	0
	6.3. Finansielle eiendeler som måles til til amortisert kost		
	Investeringer som holdes til forfall	1 964 031	1 786 347
2	Utlån og fordringer	217	4 103
22	6.4. Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		
4	Aksjer og andeler	1 703 662	1 486 494
5	Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	5 046 727	4 812 896
3	Utlån og fordringer	654 291	281 769
	Sum investeringer i kollektivporteføljen	9 644 412	8 635 418
	Sum eiendeler i kundeporteføljene	9 644 412	8 635 418
	SUM EIENDELER	10 487 343	9 378 170

EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		2014	2013
10	10. Innskutt egenkapital		
	Innskutt egenkapital	964 500	901 500
	Sum innskutt egenkapital	964 500	901 500
	11. Opptjent egenkapital		
	11.1. Risikoutjevningfond	39 418	7 028
	11.2. Annen opptjent egenkapital		
	Annen opptjent egenkapital	(195 030)	(185 631)
	Urealiserte gevinster på verdipapirer	24 803	13 613
	Sum opptjent egenkapital	(130 810)	(164 990)
	12. Ansvarlig lånekapital mv.		
	12.1. Evigvarende ansvarlig kapital	0	0
	Sum ansvarlig lånekapital mv.	0	0
8, 9	13. Forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser		
19	13.1. Premiereserve	8 604 589	7 967 377
16	13.2. Tilleggsavsetninger	552 953	388 468
	13.3. Kursreguleringsfond	284 072	158 266
	13.4. Erstatningsavsetning	52 548	90 268
	13.5. Premiefond	111 230	24 330
	Sum forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	9 605 392	8 628 710
	15. Avsetninger for forpliktelser		
11	15.1. Pensjonsforpliktelser og lignende	0	563
13,14	15.2. Forpliktelser ved skatt	1 500	2 100
	Sum avsetninger for forpliktelser	1 500	2 663
	16. Forpliktelser		
6	16.3. Andre forpliktelser	46 761	10 287
	Sum forpliktelser	46 761	10 287
	SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER	10 487 343	9 378 170
17	POSTER UTENOM BALANSEN		

Trondheim, 20.03.2015

Styret i Trondheim kommunale pensjonskasse

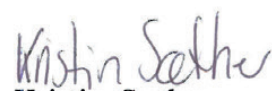

Lars Tivete
Styreleder

Rune Olso
Nestleder

Terje G. Christiansen

Bente Haugrønning

Geir Waage

Kristin Sæther

Helge Rudi
Administrerende direktør

Oppstilling av endringer i egenkapital (1 000 kr)

	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital			Total egenkapital*
		Risikoutjevn. fond	Annen	Urealiserte gevinster	
Egenkapital 31.12.2012	615 000	94 899	(211 960)	2 335	500 274
Kjernekapitalinnskudd 2013	286 500	0	0	0	286 500
Årets resultat 2013		(87 871)	26 329	11 277	(50 265)
Egenkapital 31.12.2013	901 500	7 028	(185 631)	13 613	736 510
Kjernekapitalinnskudd 2014	63 000	0	0	0	63 000
Årets resultat 2014		32 390	(9 400)	11 190	34 180
Egenkapital 31.12.2014	964 500	39 418	(195 030)	24 803	833 690

* Inkl. risikoutjevningssfond som er bundne midler

KONTANTSTRØMOPPSTILLING (1 000 KR)

	2014	2013
KONTANTSTRØMMER FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER:		
Innbetalte premier/premiefondsmidler	858 187	674 694
Utbetalte pensjoner	(372 738)	(347 985)
Innbetalinger ved flytting	39 613	75 682
Utbetalinger ved flytting	0	(11 276)
Utbetalinger til andre leverandører av varer og tjenester, skatter	(11 988)	(11 993)
Utbetalinger til ansatte, arbeidsgiveravgift m.v.	(13 217)	(11 159)
Netto kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter	499 858	367 964
KONTANTSTRØMMER FRA FINANSIELLE EIENDELER:		
Innbetaling ved salg av aksjer og andeler	758 480	165 724
Utbetaling ved kjøp av aksjer og andeler	(765 102)	(806 564)
Innbetaling ved innfrielse og salg av obligasjoner, sertifikater m.v.	3 617 642	4 286 939
Utbetaling ved kjøp av obligasjoner, sertifikater m.v.	(4 067 530)	(4 452 404)
Utbetaling ved kjøp av bygninger/fast eiendom	0	0
Innbetalinger fra bygninger	21 122	0
Innbetaling av renter	260 390	266 618
Innbetaling av utbytte	20 562	10 144
Netto kontantstrøm fra finansielle eiendeler	(154 438)	(529 543)
KONTANTSTRØMMER FRA FINANSIERINGS AKTIVITETER:		
Innbetaling av kjernekapitalinnskudd	63 000	0
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	63 000	0
Netto endring i kasse og bank	408 420	(161 579)
Beholdning kasse og bank pr. 01.01.	302 997	464 575
Beholdning av bankinnskudd, kontanter og lignende pr. 31.12.	711 417	302 997

NOTER

Note 0. Regnskapsprinsipper

Nedenfor redegjøres det for de rammeverk, regnskapsprinsipper, oppstillinger og opplysninger som har vært anvendt ved fastsettelsen av pensjonskassens årsregnskap for 2014. Det bekreftes at disse ikke i noen tilfeller er vurdert å være uforenlige med regnskapslovens overordnede kvalitative krav til rettviseende bilde.

Rammeverk

Pensjonskassen utarbeider sitt årsregnskap i samsvar med regnskapsloven, med de tillegg og unntak som følger av årsregnskapsforskriften for pensjonsforetak (FOR 2011-12-20 nr 1457). Årsregnskapsforskriften er tilpasset de internasjonale regnskapsstandardene (IFRS), herunder regler for innregning, måling og noteopplysninger. Ettersom pensjonskassen ikke inngår i et IFRS-konsern har pensjonskassen en utvidet adgang til å fravike måle- og innregningsregler i IFRS, jf årsregnskapsforskriften for pensjonsforetak § 3-1.

De sentrale IFRS-standardene som er gjeldende for pensjonskassen er:

- IAS 39: Finansielle instrumenter – innregning og måling
- IAS 40: Investerings eiendom
- IFRS 13: Måling av virkelig verdi

Forholdet mellom regnskapslovgivning og forsikringslovgivning

Overgangen til nye virksomhetsregler for livsforsikringsbransjen fra 01.01.2008 har medført betydelig omlegging i hvordan resultatene og eiendelene i pensjonskasser skal fordeles mellom forsikringstakerne/kundene og pensjonskassen. Dette har gjort det nødvendig med nye krav til presentasjon av og opplysning om pensjonskassens regnskap. De nye kravene er gitt gjennom egne oppstillingskrav i kapittel 4 i årsregnskapsforskrift for pensjonsforetak.

Oppstillingsplan og innhold i resultat og balanse

Teknisk regnskap viser hvordan årets virksomhet fremstår basert på kontraktene med forsikringstakerne/kundene, herunder forhåndsutskrevne priser/ premier og avkastningsgaranti. I denne delen inngår således elementene som danner renteresultat, risikoresultat og administrasjonsresultat, samt den tilordningen/ oppdekningen av disse, som kreves og/eller kan velges, overfor kundene. Ikke-teknisk resultat viser i hovedsak avkastningen på og kostnadene med forvaltningen av pensjonskassens midler, dvs. selskapsporteføljen.

I et produkt som kollektiv ytelsespensjon er prinsippene for tilordning følgende: Positivt renteresultat (bokført avkastning utover 2,89 %) går til kundene. Likeså går positivt risikoresultat etter eventuelt tilføring til risikoutjevningfond (maks. 50 %), til kundene. Administrasjonsresultatet, samt negativt risikoresultat som ikke dekkes av risikoutjevningfond, og negativt renteresultat (etter eventuell oppløsning av kursreguleringsfond) som ikke dekkes av tilleggsavsetninger, går i sin helhet på pensjonskassen. Sammen med rentegarantipremie, avkastning på selskapsporteføljen og skatt mv., utgjør sistnevnte tilordninger regnskapets totalresultat.

Forsikringsvirksomhetsloven medfører videre at pensjonskassens aktiva allokeres til kundeportefølje og selskapsportefølje, og balansen er oppdelt i eiendeler til kunder og eiendeler til pensjonskassen.

Forvaltning av finansaktiva

Pensjonskassen har funnet det praktisk og hensiktsmessig å forvalte kundemidlene og selskapsmidlene i en og samme finansportefølje. Avkastningen på denne fellesporteføljen er fordelt på de to etter den forholdsmessige andel mellom forsikringstekniske avsetninger (kollektivporteføljen) og pensjonskassens egenkapital (selskapsporteføljen). Beregningene gjøres kvartalsvis for å sikre at kapitalbevegelser og bevegelser i forsikringstekniske avsetninger ved flytting blir hensyntatt i fordeling av avkastning.

Finansielle eiendeler

Årsregnskapsforskriftens § 3-3 spesifiserer at finansielle instrumenter skal måles og innregnes i samsvar med IAS 39. I overensstemmelse med IAS 39 - Finansielle instrumenter: Innregning og måling, klassifiseres finansielle eiendeler i følgende kategorier:

- Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet
- Investeringer som holdes til forfall
- Utlån og fordringer
- Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg

Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet

En finansiell eiendel til virkelig verdi over resultatet er en finansiell eiendel som enten:

1. Er klassifisert som holdt for omsetning eller,
2. Ved førstegangsinngjøring er øremerket av foretaket til virkelig verdi over resultatet

Med mindre en finansiell eiendel er et derivat stiller IAS 39.9 visse krav for å kunne klassifisere en finansiell eiendel som holdt for omsetning ("trading"). Pensjonskassen har vurdert dette slik at dagens handel med verdipapirer ikke utgjør "trading" slik IAS39.9 definerer begrepet.

IAS 39.9 åpner for regnskapsføring av en finansiell eiendel til virkelig verdi over resultatet dersom den finansielle eiendel, når den førstegangsinngjøres, øremerkes av foretaket til virkelig verdi over resultatet ("fair value option").

Pensjonskassen ønsker å vurdere alle finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet i samsvar med virkelig verdi opsjonen dersom det ikke ved innregning er besluttet noe annet. IAS 39.9 angir vilkårene for anvendelse av virkelig verdi opsjonen. Det sentrale grunnlag for anvendelse av virkelig verdi opsjonen er at en gruppe finansielle eiendeler, finansielle forpliktelser eller begge deler forvaltes på grunnlag av virkelig verdi og at inntjeningen vurderes etter samme prinsipp. Dette må også være i samsvar med en dokumentert kapitalforvaltningsstrategi og at informasjon internt og mellom nøkkelpersoner gis på dette grunnlag.

Pensjonskassen har utarbeidet en kapitalforvaltningsstrategi i samsvar med kravene i kapitalforvaltningsforskriften. Porteføljen av verdipapirer forvaltes i samsvar med denne strategien og rapportering skjer til virkelig verdi gjennom rapportering av verdijustert avkastning. Videre rapporteres jevnlig porteføljens utvikling målt mot bufferkapital. Internt skjer den løpende oppfølging av verdipapirplasseringer basert på utvikling i virkelig verdi, og det er her et nært samarbeid mellom ledelsen og styret. I regnskapsføringen av finansielle eiendeler er det dermed lagt til grunn at vilkårene for anvendelse av virkelig verdi opsjonen er til stede.

Investeringer som holdes til forfall

Finansielle eiendeler med faste eller bestembare kontantstrømmer og bestemt innløsningsdato hvor pensjonskassen har intensjon om og evne til å holde investeringen til forfall, er klassifisert som investeringer holdt til forfall. Slike investeringer regnskapsføres til amortisert kost basert på effektiv rentemetoden. Nedskrivning av investeringer som holdes til forfall gjennomføres over resultatet dersom det foreligger vesentlig eller varig verdifall.

I samsvar med behovet for mest mulig stabilt avkastningselement, består en vesentlig del av pensjonskassens investeringsportefølje av finansielle instrumenter (obligasjoner) med en fastsatt og langvarig kontantstrøm. Denne delen har pensjonskassen en positiv intensjon og evne til å holde til forfall, og er således kategorisert som Hold-til-forfall. Disse papirene vurderes til anskaffelseskost med tillegg/fradrag for over-/underkurs. Over-/underkursen amortiseres over resterende løpetid, eller eventuelt til første rentereguleringstidspunkt, etter effektiv rentemetode. Over-/underkurs resultatføres som verdiendringer på investeringer.

Utlån og fordringer

Finansielle eiendeler med faste eller bestembare kontantstrømmer som ikke er notert i et aktivt marked, er klassifisert som utlån og fordringer - med unntak av instrumenter som pensjonskassen har klassifisert til virkelig verdi over resultatet eller tilgjengelig for salg. Finansielle eiendeler klassifisert som lån og fordringer skal etter førstegangsinnregning måles til amortisert kost ved hjelp av en effektiv rentemetode.

Nedskrivning av utlån og fordringer gjennomføres over resultatet dersom det foreligger objektive indikasjon på verdifall. Eksempler på objektive indikasjoner kan være:

- Vesentlige finansielle problemer hos debitor
- Betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd
- Innvilget utsettelse av betaling eller ny kreditt til betaling av termin

Premiefordringer og andre fordringer (herunder bankplasseringer) er balanseført til pålydende. Fordringene er vurdert ikke å være tapsutsatt.

Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg

Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg er finansielle eiendeler som er øremerket som tilgjengelig for salg eller som ikke er klassifisert som a) utlån og fordringer, b) investeringer som holdes til forfall, eller c) finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet.

Utgangspunktet etter IAS 39.55b) er at finansielle eiendeler tilgjengelig for salg verdimåles til virkelig verdi, og gevinst eller tap innregnes i andre resultatkomponenter, jf årsregnskapsforskriftens oppstillingsplan.

Pensjonskassen har ikke klassifisert finansielle eiendeler som tilgjengelig for salg.

Forsikringsmessige avsetninger

Premiereserven er den forsikringstekniske kontantverdien av pensjonsrettigheter opptjent på beregningstidspunktet. Beregningen foretas av pensjonskassens aktuar.

For dødelighet og sivilstandselementer er benyttet det forsikringstekniske beregningsgrunnlaget K2013 fastsatt av Finanstilsynet med utgangspunkt i en utredning fra Finans Norge. I overensstemmelse med regulatoriske krav er minst 20 % av oppreserveringen fra det tidligere beregningsgrunnlaget K2005 til K2013 dekket av pensjonskassens egenkapital, og resten er dekket av individualisert rente- og

risikooverskudd fra 2012 og 2013 samt risikoutjevningfondet. For uførhet er benyttet et eget kommunalt grunnlag fra 2009 basert på KLPs uføreerfaringer til og med 2008. Uføreutviklingen i kommunal sektor har i årene etter vært gjennomgående positiv slik at marginene i uføreavsetningene har vært økende. Dette beregningsgrunnlaget vil per 1. januar 2015 bli erstattet av et nytt uføregrunnlag basert på uføreerfaringene i årene 2011-2013 i pensjonskasser med KLP Forsikringservice som aktuar.

I pliktig premiereserveavsetning fra og med 2009 er hensyntatt den praksis som har vært gjeldende vedrørende løpende refusjon krone for krone fra arbeidsgiverenhetene også for AFP 65-66 år.

I premiereserven er det inkludert avsetning for administrasjonsreserve. Denne utgjorde i perioden 2004 til 2007 4 % av netto premiereserve. Fra og med 2008 til og med 2013 ble det ikke avsatt for vedlikehold av administrasjonsreserven, slik at reserven ved utgangen av 2013 hadde falt til ca. 2,4 % av premiereserven. I 2014 er det på nytt foretatt vedlikehold av administrasjonsreserven slik at reserven ved utgangen av 2014 fortsatt utgjør ca. 2,4 % av premiereserven. Det er foretatt en egen erstatningsavsetning for inntrufne forsikringstilfeller som ennå ikke er oppgjort (inkl. karensavsetning for uførerisiko), såkalte IBNR/RBNS-avsetninger. Avsetningen har fra og med 2004 til og med 2010 tilsvart 1 % av premiereserven siden det foretas årlige vedlikeholdsavsetninger. Fra og med 2011 er erstatningsavsetningen beregnet ut fra ett års sum risikopremie for uføre og premiefritak, og utgjorde i overkant av 1,1 % av brutto premiereserve ved utgangen av 2013. I erstatningsreserven pr. 31.12.2014 er det tatt hensyn til at ny uføreordning fra 1.1.2015 innebærer en vesentlig reduksjon i uføreforpliktelsene for offentlig tjenestepensjon. Erstatningsreserven utgjør således 0,6 % av brutto premiereserve ved utgangen av 2014.

Risikoutjevningfond

Dersom risikoresultatet er positivt, kan inntil 50 % av dette avsettes til risikoutjevningfondet. Dette fondet kan i senere år benyttes til dekning av negativt risikoresultat. Risikoutjevningfondet klassifiseres som egenkapital, men henføres til kollektivporteføljen.

Premier og refusjoner for avtalefestet pensjon (AFP)

Pensjonskassens styre fastsetter årlig den forsikringsteknisk beregnede premiesatsen i pensjonsordningen etter anbefaling fra ansvarshavende aktuar. Premien består av den såkalte normalpremien, premie for administrasjon samt tilskudd til ”ikke-forsikringsbare ytelser” (avgang etter 85-års regelen, bruttogaranti m.v.) I tillegg fastsettes en premie for at pensjonskassen garanterer beregningsgrunnlagets gjennomsnittlige rentesats på 2,89 % i 2014 (rentegarantipremie). I premien inngår det videre reguleringskostnader knyttet til årets lønns- og G-økninger, og som beregnes etter at disse blir kjent medio regnskapsåret.

Avtalefestet pensjon (AFP) for personer mellom 62 og 65 år i henhold til Hovedtariffavtalen, er ikke noen forsikret ytelser. Pensjonskassen administrerer ordningen, og de respektive arbeidsgiverne refunderer løpende de faktiske uttellingene. Selv om alderspensjon/AFP etter fylte 65 år ytes i medhold av pensjonskassens vedtekter, har Finanstilsynet kommet til at heller ikke risikoen knyttet til denne er forsikringsbar. Arbeidsgiverne refunderer således alle faktiske uttellinger til alderspensjon/AFP mellom 62 og 67 år.

Brutto premier inntektsføres med de beløp som forfaller i året. Avgitt gjenforsikringspremie fremkommer som egen linje i resultatregnskapet.

Pensjonsforpliktelser egne ansatte

Pensjonskassens ansatte omfattes av pensjonskassens kollektive pensjonsordning på lik linje med andre medlemmer. Pensjonsordningen er ytelsesbasert i henhold til tariffavtalen i kommunal sektor. Den tilfredsstillende kravene i Lov om obligatorisk tjenstepensjon. Årets pensjonskostnad tilsvarer betalt arbeidsgiverpremie, korrigert for estimert endring i påløpt forpliktelse med fradrag for den tilordnede andel av TKPs totale forsikringsfond, beregnet etter Norsk regnskapsstandard for pensjonskostnader. I den påløpte forpliktelsen inngår fremtidige AFP-ytelser. Det er videre gjort påslag for arbeidsgiveravgift til folketrygden.

Skatt

Pensjonskasser skattlegges etter samme regelverk som for gjensidige livsforsikringsselskaper, og dette medfører formuesskatt til stat på 0,3 % av ev. ligningsmessig nettoformue. Skattemessig resultat fremkommer etter at det tas hensyn til permanente og (endring i) midlertidige forskjeller mellom finans- og skatteregnskap. Etter innføring av den såkalte fritaksmodellen, gjeldende også for pensjonskasser, og som i hovedsak innebærer skattefritak for opptjente inntekter fra aksjegevinster og –utbytte, men på den annen side ikke fradragsrett for aksjetap, oppstår de største permanente forskjellene her. Fra og med 2012 er fritaksmetoden opphevet for aksjer mv. som inngår i kollektivporteføljen. Fritaksmetoden gjelder fortsatt for aksjer mv. som inngår i selskapsporteføljen.

Valutaomregning av transaksjoner i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Markedsverdi for finansielle eiendeler og pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs.

Alle tallene i regnskap og noter er presentert i hele tusen kroner (TNOK) dersom ikke noe annet er angitt.

Note 1. Kapitalavkastning

	2014	2013	2012	2011	2010
Resultatført totalavkastning	4,37 %	3,36 %	4,49 %	4,06 %	5,10 %
Verdijustert totalavkastning (ekskl. endr. i markedsverdi for Hold-til-forfall-invest.)	5,72 %	4,82 %	5,09 %	2,45 %	6,88 %

TKP har felles forvaltning av kollektiv- og selskapsporteføljen. Avkastningen for kollektiv- og selskapsporteføljen er således identisk. Avkastningen er beregnet etter Modifisert Dietz.

Note 2. Fordringer på og investeringer i verdipapirer utstedt av foretak pensjonskassen er opprettet for

	Premiefordringer		Lån/verdipapirer	
	2014	2013	2014	2013
Trondheim kommune	0	4.409	0	0
Andre arbeidsgivere	236	47	0	0
Sum	236	4.456	0	0

Note 3. Utlån og fordringer m.v.

	Selskapsportefølje		Kollektivportefølje	
	2014	2013	2014	2013
Bank	57.127	23.997	654.290	278.998
Andre fordringer	0	238	1	2.771
Totalt	57.127	24.235	654.291	281.769

Note 4. Aksjer og andeler

Fellesportefølje	Balansført verdi
<u>Aksjer i norske selskaper – notert på Oslo Børs:</u>	
Olav Thon Eiendomsselskap ASA	83.163
Norwegian Property ASA	3.044
<u>Aksjer og andeler i norske selskaper – unoterte:</u>	
Pareto Eiendomsfelleskap IS	175.479
Aberdeen Eiendomsfond Norge I IS	161.378
SveaReal AS	37.316
Global Infrastruktur I AS	32.854
Pareto PE II IS	25.366
DNB Private Equity III IS	24.004
Pareto Growth AS	5.803
North Bridge Nordic Property AS	4.847
NBNP 2 AS	4.161
Pareto Eiendomsfelleskap AS	1.773
Aberdeen Eiendomsfond Norge I AS	1.657
DNB Private Equity III (IS) AS	1.000
Pareto PE II Institusjonelle AS	316
<u>Aksjer og andeler i utenlandske selskaper – unoterte</u>	
Danske PEP IV	34.168
Profi Fastigheter II AB	30.121
Danske PEP III	25.905
Storebrand Emerging Private Equity Markets 2007 B-2	14.800
Profi Fastigheter IV AB	5.857
<u>Andeler i aksjefond:</u>	
KLP AksjeGlobal Indeks I	215.040
KLP AksjeNorge Indeks I	163.464
Nordea Stabile Aksjer Global Etisk	129.698
Nordea Nordic Small Cap	117.814
Lancelot Camelot	115.068
Danske Invest Norske Aksjer Institusjonelle	108.801
Nordea Norge Verdi	103.905
Pareto Aksje Norge	102.137
Aberdeen Global Emerging Markets Equity	92.417
Lannebo MicroCap II	31.056
Sum	1.852.411
Herav selskapsporteføljen	148.749
Herav kollektivporteføljen	1.703.662

Andelen børsnoterte aksjer og aksjefond av balansført verdi av aksjer og andeler pr. 31.12.2014 er 68 %. Det henvises til årsberetningen for redegjørelse om porteføljens risikoprofil.

Av investeringene ovenfor er det kun Aberdeen Eiendomsfond Norge I og Pareto Eiendomsfelleskap som kan anses som eiendom i henhold til kapitalforvaltningsforskriften. Det foretas verddivurderinger flere ganger i året av 2 eller 3 uavhengige takstfirmaer/meglerfirmaer.

Aberdeen Eiendomsfond Norge I eier 27 eiendommer i følgende segmenter: Kontor 75 %, handel 24 %, lager 1 %. Geografisk fordeling: Oslo 48 %, Trondheim 15 %, Bergen 8 %, Stavanger 6 % og andre 23 %. Gjennomsnittlig restløpetid på leiekontraktene er 5,2 år.

Pareto Eiendomsfelleskap eier 16 eiendommer i følgende segmenter: Lager/logistikk 67 %, terminal/logistikk 19 % og handel 14 %. Geografisk fordeling: Stor-Oslo 77 % og Østlandet for øvrig 23 %. Gjennomsnittlig restløpetid på leiekontraktene er 9,9 år.

Utviklingen i verdi av andelene i eiendomsselskapene gjennom året har vært som følger:

	Aberdeen Eiendomsfond Norge I IS	Pareto Eiendoms- felleskap IS	Totalt
Anskaffelsesverdi før 2014	134.267	115.648	249.915
Verdiregulering tidligere år	53	1.176	1.229
Inngående balanse	134.321	116.824	251.145
Tilgang	25.040	55.216	80.256
Avgang	0	0	0
Verdiregulering i regnskapsåret	2.017	3.439	5.456
Utgående balanse	161.378	175.479	336.857

Note 5. Ansvarlig lånekapital i andre foretak

Fellesportefølje

Balanseført verdi

	2014	2013
I datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	0	0
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi:		
Storebrand Livsforsikring AS	11.034	11.603
Sparebanken Møre	7.023	6.907
Sum	18.057	18.510

Note 6. Annen gjeld/andre forpliktelser

	2014	2013
Skattetrekk pensjoner og ansatte	8.305	7.660
Arbeidsgiveravgift inkl. av påløpte kostnader	519	444
Ferielønn og styrehonorar, påløpt	1.444	1.312
Annen kortsiktig gjeld	1.083	870
Mottatt forskuddsbetaling	35.410	0
Sum	46.761	10.287

Skattetrekksmidlene er bundet på egen bankkonto.

Note 7. Pensjoner mv.

	2014	2013
Utbetalt direkte til forsikrede medlemmer/pensjonister:		
Vedtektsbestemte ytelser:		
Alderspensjon inkl. AFP 65-66 år	201.497	188.510
Uførepensjon	106.173	102.193
Ektefellepensjon	39.757	37.685
Barnpensjon	2.300	2.298
	349.727	330.686
Førtids-/bevilgningpensjoner:		
AFP 62-64 år	23.474	23.044
Bevilgningpensjoner	76	74
	23.550	23.118
Sum utbetalt direkte til pensjonister	373.277	353.804
+Utbetalte refusjonspensjoner i h.t. Overføringsavtalen:		
Alderspensjon	17.503	16.132
Uførepensjon	4.543	3.488
Etterlattepensjon	1.517	927
Barnpensjon	137	77
	23.700	20.624
Sum brutto utbetalte pensjoner	396.977	374.428
- Mottatte refusjonspensjoner i h.t. Overføringsavtalen:		
Alderspensjon	14.139	15.043
Uførepensjon	7.212	7.216
Etterlattepensjon	2.768	3.799
Barnpensjon	100	97
	24.219	26.155
- Mottatte refusjoner fra andre:		
Fra folketrygden mv.	0	0
- Sum mottatte refusjoner	24.219	26.155
Sum netto utbetalte pensjoner	372.758	348.273

Note 8. Endringer i forsikringsforpliktelse

	Premie- reserve	Tilleggs- avsetninger	Kursreg. fond	Erstatn.- avsetn.	Premie- fond
<i>Inngående balanse</i>	7.967.377	388.468	158.266	90.268	24.330
<i>Resultatførte endr. i forsikringsforpliktelse:</i>					
Netto resultatførte avsetninger	637.212	164.484	125.806	-37.720	489
Overskudd på avkastningsresultat	0	0	0	0	36.000
Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	0	0	0	0	32.390
Annen tilordning av overskudd	0	0	0	0	0
Justering av forpliktelser fra andre res.komp.	0	0	0	0	0
Sum resultatførte endringer	637.212	164.484	125.806	-37.720	68.879
<i>Ikke resultatførte endr. i forsikringsforplikt.:</i>					
Overføringer mellom fond	0	0	0	0	-14.371
Overføringer til/fra selskapet	0	0	0	0	32.392
Sum ikke resultatførte endringer	0	0	0	0	18.021
<i>Utgående balanse</i>	8.604.589	552.953	284.072	52.548	111.230

I forbindelse med overgangen til ny premietariff K2013 ble det totalt avsatt 316.953 (1000 NOK) til oppreservering i 2012 og 2013. 20 % av den samlede oppreserveringen er tilført kundene som tilleggsavsetninger, og er inkludert i posten tilleggsavsetninger (resultatførte endringer) med 63.394 (1.000 NOK).

På grunn av ny uføremodell fra 01.01.2015 som innebærer lavere forpliktelser for pensjonskassen, reduseres erstatningsreserven pr. 31.12.2014.

Note 9. Forsikringsforpliktelser – bransjefordeling

	Premie- reserve	Tilleggs- avsetninger	Kursreg. fond	Erstatn.- avsetn.	Premie- fond
Totalt	8.604.589	552.953	284.072	52.548	111.230
Herav hovedbransje:					
Kollektiv pensjonsforsikring for Kommuner, herunder institusjoner o.l.	8.604.589	552.953	284.072	52.548	111.230
Herav delbransje:					
Ytelsesbaserte pensjonsordninger Uten investeringsvalg	8.604.589	552.953	284.072	52.548	111.230

Note 10. Kapitaldekning og solvensmarginkrav

			2014	2013
Ansvarlig kapital:				
Egenkapital			833.690	736.510
Fradrag for risikoutjevningssfond			-39.418	-7.028
Fradrag for urealiserte gevinster i selskapsporteføljen			-24.803	-13.613
Ansvarlig kapital (kjernekapital)			769.470	715.869
Eiendeler etter risikovektet volum:	2014:	2013:	Risikovektet balanse:	Risikovektet balanse:
0 %	471.774	348.468	0	0
10 %	2.394.228	1.142.600	239.423	114.260
20 %	3.635.936	4.709.041	727.187	941.808
35 %	0	0	0	0
50 %	51.002	0	25.501	0
100 %	3.764.476	3.035.645	3.764.476	3.035.645
150 %	169.062	142.416	253.593	213.624
Andre eiendeler	866	0	0	0
Poster utenom balansen			193.385	68.471
Urealiserte gevinster (vektet)			-289.578	-180.166
Sum eiendeler/beregningsgrunnlag	10.487.343	9.378.170	4.913.987	4.193.642
Kapitaldekning (769.470/4.913.987) (715.869/3.272.271)			15,66 %	17,07 %
Solvensmargin			2014	2013
Netto ansvarlig kapital			769.470	715.869
Tilleggsavsetninger (50 %)			276.476	194.234
Risikoutjevningssfond (50 %)			19.709	3.514
Solvensmarginkapital			1.065.655	913.617
Solvensmarginkrav			360.017	328.096
Kapital i prosent av krav			296,0 %	278,5 %

Note 11. Lønns-/pensjonskostnader egne ansatte

Antall ansatte i pensjonskassen pr. 31.12.2014: 12. Gjennomsnitt i 2014: 11,75 årsverk.

I administrasjonskostnader inngår endringer i pensjonsforpliktelser for kassens egne ansatte, i samsvar med prinsipper beskrevet i note 0. Følgende forutsetninger gjelder: Dødelighet og uførhet mv. som i kassens forsikringstekniske beregningsgrunnlag totalt.

Økonomiske forutsetninger	31.12.2014	31.12.2013
Diskonteringsrente	2,30 %	4,00 %
Forventet avkastning	2,30 %	4,40 %
Årlig lønnsvekst	2,75 %	3,75 %
Årlig G-regulering	2,50 %	3,50 %
Pensjonsregulering	1,73 %	2,72 %
Sammensetning av årets pensjonskostnad:	2014	2013
Nåverdi årets opptjening	988	920
+ Rentekostnad	770	741
Brutto pensjonskostnad	1.758	1.661
- Forventet avkastning	-526	-503
Administrasjonskostnad/rentegarantipremie	74	59
Arbeidsgiveravgift	184	172
Resultatført estimatavvik inkl. arb.giveravgift	605	224
Resultatføring planendring	-1.834	0
= Netto pensjonskostnad inkl. arb.giveravgift	261	1.612
Pr. 31.12.:	2014	2013
	(beste estimat)	(beste estimat)
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	25.474	20.122
- Pensjonsmidler	16.458	12.714
= Netto påløpt pensjonsforpliktelse	9.016	7.408
+ Arbeidsgiveravgift	1.271	1.045
Netto forpliktelse inkl. arb.giveravgift	10.287	8.453
Ikke resultatført estimatavvik inkl. arb.giveravgift	-11.153	-7.889
Ikke resultatført planendring	0	0
Balanseført netto forpliktelse etter arb.giveravgift	-866	563

Note 12. Ytelser og lån til ledende ansatte og styret

Opptjente ytelser til ledende ansatte og styret i 2014	Lønn/honorar	Pensjonskostnader	Natural - ytelser	Totalt
Styret				
Lars Tvette, leder	135,0	0	0	135,0
Rune Olsø, nestleder	67,5	0	0	67,5
Bente Haugrønning	67,5	0	0	67,5
Geir Waage	67,5	0	0	67,5
Kristin Sæther	67,5	0	0	67,5
Terje G. Christiansen	67,5	0	0	67,5
Sum	472,5	0	0	472,5
Helge Rudi, daglig leder	1.298,0	129	8	1.435,0

Det er ikke utbetalt tilleggsgodtgjørelse for spesielle tjenester til styrets medlemmer. Det foreligger ingen avtale som innebærer forpliktelser til å gi særskilt vederlag ved fratredelse, opphør eller endring av ansettelsesforholdet for daglig leder eller andre ansatte. Det samme gjelder for styrets medlemmer. Det er heller ikke inngått avtale om bonuser, overskuddsdeling, opsjoner eller lignende til fordel for styret, daglig leder eller andre ansatte. Opplysningene er vurdert å tilfredsstillende de krav som følger av godtgjørelsesforskriften.

Det er ikke gitt lån, forskuddsbetaling eller stilt sikkerhet for lån til daglig leder, øvrige ansatte eller styremedlemmer.

Note 13. Forsikringsrelaterte driftskostnader/Andre kostnader

I forsikringsrelaterte driftskostnader inngår revisjonshonorar med (inkl. MVA):	2014	2013
Lovpålagt revisjon	297	403
Andre attestasjonstjenester	0	95
Skatterådgivning	0	8
Annen bistand	0	12
Totalt honorar til revisor	297	518

I andre kostnader inngår:

	2014	2013
Formuesskatt		
Sum brutto ligningsformue	10.191.571	9.348.688
Skattemessig gjeld	-9.691.571	-8.648.688
Netto ligningsformue	500.000	700.000
Årets formuesskatt	1.500	2.100
Differanse avsatt og utlignet formuesskatt tidligere år	-875	130
Sum kostnad	625	2.230

Note 14. Skattekostnad

Skattemessig næringsinntekt/betalbar inntektsskatt	2014	2013
Årsresultat før skatt	34.180	-50.265
Forskjeller mellom regnskap og skattemessig næringsinntekt:		
Utbytte fra aksjer og -fond	-346	-165
Aksjegevinster/-tap	-6.108	-1.348
3 % av netto skattefrie inntekter etter fritaksmetoden	10	5
Verdiendring i finansielle omløpsmidler	-138.279	-121.574
Andeler i deltakerlignede selskap	-2.253	-462
Rente på iliknet skatt	0	0
Endring i pensjonsforpliktelse egne ansatte	-1.430	267
Overført fra risikoutjevningfond	-32.390	87.871
Formuesskatt	625	2.230
Skattemessig næringsinntekt	-145.991	-83.441
Korreksjon vedrørende tidligere år	-5.184	-6.873
Endring i fremførbart underskudd	-151.175	-90.314
=Grunnlag for beregning av inntektsskatt	0	0
28 % skatt av skattemessig beregningsgrunnlag	0	0
-Anvendelse av aksjeutbytte til fremføring	0	0
Betalbar inntektsskatt	0	0

Utsatt skatt	2013	2014	Endring
<u>Midlertidige forskjeller:</u>			
Netto pensjonsforpliktelse egne ansatte	563	-866	-1.430
Risikoutjevningfond	-7.028	-39.418	-32.390
Finansielle eiendeler	-191.143	-318.857	-127.714
<u>Andre forskjeller:</u>			
Godtgjørelse av aksjeutbytte til fremføring	0	0	0
Fremførbart underskudd i inntekt	757.888	909.063	151.175
Netto forskjeller/grunnlag for utsatt skatt/skattefordel	560.280	549.922	-10.358
Utsatt skattefordel (28 % av grunnlaget)	156.878	153.978	-2.900
Herav balanseført utsatt skattefordel	0	0	0

Note 15. Resultatanalyse

Analysen gjelder i sin helhet følgende:

Hovedbransje: Kollektiv pensjonsforsikring for kommuner, herunder institusjoner o.l.

Delbransje: Ytelsesbaserte pensjonsordninger uten investeringsvalg.

	2014	2013
Verdijustert renteresultat (avkastningsresultat)	262.897	164.592
Risikoresultat	64.779	45.538
Administrasjonsresultat	7.195	7.538
Rentegarantipremie	16.400	9.800
Sum resultatelementer	351.271	227.468
Til(-)/fra(+) kursreguleringsfond	-125.806	-114.167
Resultat til fordeling	225.465	113.301
Til(-)/fra(+) tilleggsavsetninger	-164.484	0
Tilført kundenes premiefond	-68.390	0
Tilført premiereserven/kundene	0	-183.834
Resultat av teknisk regnskap	-7.409	-70.533

I forbindelse med overgangen til ny premietariff K2013 ble det totalt avsatt 316.953 (1000 NOK) til oppreservering i 2012 og 2013. 20 % av den samlede oppreserveringen er tilført kundene som tilleggsavsetninger, og er inkludert i posten til tilleggsavsetninger med 63.394 (1.000 NOK).

Spesifikasjon administrasjonsresultat:

	2014	2013
Beregningsmessige omkostninger	39.005	29.823
Vedlikehold administrasjonsreserve	-9.254	0
Årets faktiske kostnader	-22.556	-22.285
Administrasjonsresultat	7.195	7.538

I pensjonskassens premietariff er det ikke eksplisitt inkludert noe fortjenesteelement for risiko.

Vederlag for rentegaranti i 2014 og 2013 er henholdsvis 16.400 og 9.800 (1000 NOK).

Note 16. Flytting til og fra pensjonskassens pensjonsordning

	Tilgang 2014	Avgang 2014	Tilgang 2013	Avgang 2013
Premiereserve	4.203	0	72.591	10.795
Tilleggsavsetninger	0	0	4.108	481
Kursreguleringsfond	0	0	0	0
Premiefond	0	0	-1.017	0
Totalt	4.203	0	75.682	11.276
Antall kontrakter	1	0	3	1

Tilgang i 2014 gjelder Enita AS hvor TKP overtok pensjonsforpliktelser for tidligere ansatte, og de samlede forpliktelser i Enita AS ble deretter overført til Statkraft Industrial Holding AS. Bokført tilgang i 2013 gjelder IMS Hjorten Omsorgssenter, Indre Trondheimsfjord Havnevesen og Kong Carl Johans Arbeidsstiftelse hvor de to første virksomhetene er overtatt av henholdsvis Trondheim kommune og Trondheim Havn IKS. Avgang fra pensjonskassen i 2013 gjelder Mattilsynet (tidligere ansatte i Trondheim kommune).

Note 17. Poster utenom balansen

Kommitert, ikke innkalt kapital vedr. investeringer i Private Equity fond og eiendomsselskaper utgjør til sammen 189 mill. kr. pr. 31.12.2014.

Selskap	2014	2013
Profi Fastigheter II og IV AB	88.728	22.450
DNB Private Equity III IS	72.312	0
Danske PEP III og IV	20.439	23.173
Øvrige selskaper	7.612	18.704
Sum kommitert, ikke innkalt kapital	189.091	64.327

Note 18. Beskrivelse av pensjonsordningene

Medlemskap

TKP er pensjonsordning for Trondheim kommunes arbeidstakere som oppfyller minstekravet for medlemskap. Andre foretak som kommunen har eller har hatt eierandel i, eller som har nær tilknytning til kommunen, herunder stiftelser, kan også ha pensjonsordning i TKP.

Ved utgangen av 2014 har følgende enheter pensjonsordningen i TKP:

Enheter med aktive medlemmer:

- Trondheim kommune inkl. folkevalgte
- Personellservice Trøndelag
- Olavsfestdagene i Trondheim
- Pensjonistenes Fellesorganisasjon Trondheim
- Svartlamoen boligstiftelse
- Kong Carl Johans Arbeidsstiftelse
- Trondheim Parkering KF
- Stavne arbeid og kompetanse KF
- Trondheim Havn IKS
- Trøndelag Brann- og redningstjeneste IKS
- Kirkelig Fellesråd i Trondheim
- Stiftelsen Trondhjems Hospital
- Stiftelsen Hospitalets Renholdspatrulje
- Olavshallen AS
- Trondheim Renholdsverk AS
- Renholdsverket AS
- Retura Trondheim Renholdsverk AS
- Trondheim kommunale pensjonskasse

Enheter med kun oppsatte rettigheter og/eller pensjonister:

- Statkraft Industrial Holding AS
- Statkraft Energi AS
- Trønderenergi Nett AS
- Statkraft Varme AS
- BUF-etat Region Midt-Norge (tidligere ansatte i Trondheim kommune)
- Trondhjems Asylselskap
- Berg barnehage

Som medlemmer av TKP regnes alle ansatte i Trondheim kommune og tilknyttede enheter. Unntatt fra medlemskap er ansatte som ved tiltredelsen hadde mindre enn 3 år igjen til oppnådd aldersgrense for stillingen, og lærere og sykepleiere som er innmeldt i henholdsvis Statens pensjonskasse og KLP. Pensjonskassen driver også vedtektsfestet pensjonsordning for kommunens politisk valgte tillitsmenn. Denne ordningen gjelder kun opptjening til og med 2013, og allerede opptjente rettigheter og løpende pensjoner pr. 31.12.2013 reguleres videre etter ordinære regler. De politisk valgte tillitsmenn ble meldt inn på ordinære vilkår fra 1.1.2014.

Pensjonsytelser

Som offentlig tjenestepensjonsordning garanterer TKP en alderspensjon på 66 prosent av lønn (ytelsesordning), inntil 12 ganger folketrygdens grunnbeløp ved full opptjening. Full opptjening oppnås etter minimum 30 år. I tillegg til alderspensjon omfatter pensjonsytelsene uførepensjon, ektefellepensjon og barnpensjon. Arbeidstakerne betaler selv 2 % av pensjonsgrunnlaget i pensjonspremie.

Avtalefestet pensjon (AFP) er en tariffestet arbeidsgiverpensjon som beregnes og utbetales av pensjonskassen, men som i sin helhet finansieres av arbeidsgiver. Begrunnelsen for dette er at pensjoner der ansatte uavhengig av pensjonsalder selv kan velge pensjoneringstidspunkt, ikke er å anse som forsikringsbar ytelse.

Ved fratreden uten rett til straks begynnende pensjon, gir 3 års medlems tid eller mer en oppsatt rett til fremtidig pensjon. Pensjonsutbetalingene reguleres i takt med folketrygdens grunnbeløp. Pensjonene fra TKP samordnes med andre offentlige pensjons- og trygdeytelser i henhold til lov om samordning av 1957 med tilhørende forskrifter.

TKP har inngått overføringsavtale med Statens Pensjonskasse og de øvrige pensjonsordningene i kommunal sektor. Avtalen sikrer at arbeidstakere som har vært medlem av flere offentlige pensjonsordninger, får pensjon fra siste ordning som om de hele tiden har vært medlem av en og samme ordning. Overføringsavtalens Sikringsordning skal sikre pensjonsrettigheter opparbeidet hos arbeidsgivere som opphører. Administrasjon av Overføringsavtalen og Sikringsordningen finansieres av arbeidsgiver ved egen avgift.

Utviklingen i pensjonsbestanden i løpet av året har vært som følger:

	Antall 2014	Antall 2013	Endring
Aktive	12.458	12.701	-243
Oppsatte med rett	5.330	5.194	136
Oppsatte uten rett *	17.211	15.836	1.375
Sum aktive og oppsatte	34.999	33.731	1.268
Alderspensjon	3.455	3.141	314
AFP og tidligpensjonister	401	390	11
Uførepensjon	2.307	2.282	25
Ektefellepensjon	792	795	-3
Barnpensjon	54	59	-5
Aktuelle pensjonister i alt	7.009	6.667	342
Totalt antall	42.008	40.398	1.610

* Oppsatte uten rett inneholder personer med tjenestetid mindre enn 3 år.

Note 19. Virkningen av endringer i forutsetninger

Det forsikringstekniske beregningsgrunnlaget følger dødelighetsforutsetningene i K2013 med sikkerhetsmarginer som angitt av Finanstilsynet. For uførhet er det benyttet et eget kommunalt grunnlag fra 2009 basert på KLPs uføreerfaringer til og med 2008. Grunnlagsrenten var 2,89 % i 2014.

- Reduseres dødeligheten med 10 % vil netto premiereserve i pensjonskassen øke med 183 mill. kr. (2,13 %)
- Økes uførehyppigheten med 20 % vil netto premiereserve i pensjonskassen øke med 83 mill. kr. (0,96 %)

En reduksjon i dødeligheten med 10 % betyr at en nyfødt vil leve ca 1 år lengre enn i dag, og en 67-åring vil leve ca. 0,8 år lengre enn i dag. En økning av uførehyppigheten med 20 % vil si at antall nye uføretilfeller øker med 20 %.

Note 20. Transaksjoner med nærstående parter

Trondheim kommunale pensjonskasse ble opprettet 1.1.1913 av bystyret i Trondheim. Pensjonskassens formål er å yte pensjoner til medlemmene og deres etterlatte.

Pensjonskassen er en selvstendig juridisk enhet med egen regnskapsføring. Pensjonskassens midler holdes adskilt fra kommunens og konsernenhetenes midler, og hefter ikke for deres forpliktelser. Imidlertid utnevnes 4 av 6 styremedlemmer av Trondheim bystyre.

Total kjernekapital innskutt av Trondheim kommune utgjorde 901,5 mill. kr. ved inngangen til 2014. I juni 2014 ble pensjonskassen tilført 63 mill. kr. i kjernekapitalinnskudd slik at total kjernekapitalinnskudd ved utgangen av 2014 utgjorde 964,5 mill. kr.. Premiefondet er tilført 2,5 % garantert rente lik ca. 0,5 mill. kr i 2014, og ca. 0,2 mill. kr 2013. Premiefondet ved utgangen av 2014 utgjør 111,2 mill. kr. mot 24,3 mill. kr. ved utgangen av 2013, jfr. note 8.

Tilførselen av kjernekapital i 2013 skjedde i form av eiendom (tingsinnskudd), og eiendommene leies ut til Trondheim kommune på en 50 – års leieavtale. I henhold til leieavtalen er leietaker ansvarlig for forvaltning, drift og vedlikehold av eiendommene. I 2014 har Trondheim kommune betalt en leie på 18,1 mill. kr mot 3,0 mill. kr. i 2013.

Fordringer på og investeringer i verdipapirer utstedt av foretak pensjonskassen er opprettet for framgår av note 2.

Pensjonskassen er fakturert for innkjøp av IKT-tjenester inkl. telefoni fra Trondheim kommune i 2014 og 2013 med henholdsvis 320 og 304 (1000 NOK).

TKP ivaretar tjenstepensjonsordningen for ansatte i Trondheim kommune, og Trondheim kommune må følgelig betale arbeidsgiverdelen av pensjonspremien. Nødvendig forsikringsteknisk premie beregnes av TKPs aktuar, og fastsettes av styret i TKP i samsvar med aktuars anbefaling. Forfalte brutto premier består av:

	2014	2013
Arbeidsgivernes tilskudd:		
Normalpremie fratrukket arbeidstakerandel (9,10 %)	356.225	341.399
Avregning ikke-forsikringsbare ytelser	-7.389	-15.271
Reguleringspremie	335.000	195.045
Refusjoner for AFP og bevilgningspensjoner	57.352	58.725
Rentegarantipremie	16.400	9.800
Arbeidstakernes medlemsinnskudd (2,00 %)	78.360	74.557
Sum forfalt premie	835.948	664.255

Note 21. Finansiell risiko knyttet til finansielle instrumenter

Den finansielle risiko i pensjonskassen er knyttet til evnen til å innfri den årlige avkastningsgarantien. I tillegg skal pensjonskassen kunne tåle betydelig markedsfall uten å komme i konflikt med kravene til kapitaldekning og solvensmargin. TKP har valgt en forvaltningsstrategi som søker å utnytte at aktivaklassene normalt svinger noe i utakt, slik at det kan oppnås høyere totalavkastning til moderat risiko. Kollektiv- og selskapsporteføljene forvaltes under ett, og består primært av rentebærende investeringer

inkludert obligasjoner som holdes til forfall (og måles til amortisert kost). For øvrig består porteføljen av norske og internasjonale aksjer inkl. unoterte eiendomsaksjer samt noe eiendom og alternative investeringer.

De ulike aktiva er i ulik grad utsatt for finansiell risiko. Hovedformene for finansiell risiko er kredittrisiko, markedsrisiko inkl. rente- og eiendomsrisiko, valutarisiko og likviditetsrisiko.

Kredittrisiko

Med kredittrisiko menes at en utsteder av et verdipapir eller en lånekunde ikke er i stand til å oppfylle sine forpliktelser. Pensjonskassen følger i denne forbindelse bl.a. kapitalforvaltningsforskriftens bestemmelser, herunder 4 %-begrensningen mot enkeltutsteder. Den største utstedergruppen i obligasjonsporteføljen er norske banker med god kapitaldekning. For øvrig reduseres denne risikoen ved at det i begrenset grad investeres direkte i obligasjoner med høy kredittrisiko.

Markedsrisiko (inkl. eiendoms-, rente- og valutarisiko)

Den aktivaklassen som er mest utsatt for markedsrisiko er aksjer. Aksjemarkedsrisikoen søkes redusert gjennom en balansert sammensetning av egenkapitalinstrumenter med ulik risikoprofil. Eiendomsrisiko er risiko for verdiendring på eksponering i fast eiendom.

Renterisiko er risiko for verdiendring på rentebærende instrumenter som følge av endringer i det generelle rentenivået. Dessuten kan kredittspredan (krav til avkastning utover det generelle rentenivået) øke. I tillegg til endringer i det generelle rentenivået og kredittspread avhenger verdiendringen av durasjonen (gjennomsnittlig løpetid på kontantstrømmene) på plasseringene. Pensjonskassens kapitalforvaltningsstrategi inneholder fastsatte rammer for akseptabel renterisiko.

Valutarisiko er risiko for verdiendringer som følge av svingninger i valutakursene. For egenkapitalinstrumenter utgjør slik risiko normalt en mindre del av den totale svingningsrisikoen, og utgjør normalt en betydelig større del av den totale svingningsrisikoen for renteinstrumenter. Pensjonskassen valutasikrer derfor investeringer i utenlandske rentepapirer, men ikke utenlandske aksjeinvesteringer. Den gjenværende valutarisikoen er således en del av pensjonskassens generelle diversifiseringsstrategi.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at posisjoner ikke lar seg realisere innen en gitt frist uten betydelig prisnedslag. Hoveddelen av pensjonskassens investeringer kan realiseres i løpet av meget kort tid. De minst likvide plasseringene (unoterte aksjer og alternative plasseringer) utgjør en såpass begrenset del av pensjonskassens totale forvaltningskapital at pensjonskassens totale likviditet anses som svært god.

Stresstesting

Pensjonskassen gjennomfører stresstester i samsvar med anbefaling fra Finanstilsynet. Stresstest II basert på bokførte verdier viser følgende (alle beløp i mill. kr.):

	2014	2013
Renterisiko (+1,50 %)	36	47
Aksjerisiko (-20 %)	304	280
Eiendomsrisiko (-12 %)	77	65
Valutarisiko (-12 %)	106	74
Spreadrisiko (basert på rating/durasjon)	124	128
Diversifiseringsgevinst - markedsrisiko	-141	-130
Markedsrisiko - netto	506	464
Forsikringsrisiko	136	92
Motpartsrisiko	22	15
Diversifiseringsgevinst – total risiko	-102	-72
Samlet tapspotensial/risiko	563	499
Overskytende kjernekapital og annen relevant bufferkapital	957	807
Bufferkapitalutnyttelse	59 %	62 %

Pensjonskassen gjennomfører stresstest II med rapportering til styret hver måned.

Note 22. Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi over resultatet

De finansielle instrumentene er klassifisert i tre ulike nivåer/klasser.

Nivå 1: Noterte priser i aktive markeder

Nivå 2: Ikke børsnoterte, observerbare priser enten direkte gjennom en markeds plass, eller indirekte gjennom innhentede priser

Nivå 3: Priser som ikke bygger på observerbare markedsdata.

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Noterte norske aksjer	86.206	0	0	86.206
Aksjefond	0	1.179.400	0	1.179.400
Unoterte eiendomsaksjer og lignende	0	0	455.443	455.443
Private equity	0	0	131.361	131.361
Sum aksjer og andeler	86.206	1.179.400	586.804	1.852.410
Obligasjonsfond	0	498.624	0	498.624
Obligasjoner	2.714.494	1.936.761	337.484	4.988.739
Sum obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	2.714.494	2.435.385	337.484	5.487.363
Utlån og fordringer	0	711.416	1	711.417
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	2.800.700	4.326.201	924.289	8.051.190

Børsnoterte sertifikater og obligasjoner er plassert i nivå 1. Sertifikater og obligasjoner notert på Alternativ Bond Market (ABM) er plassert i nivå 2. Unoterte obligasjoner er klassifisert i nivå 3.

Når det gjelder unoterte eiendomsaksjer og private equity baseres verdsettingen på siste rapporterte kurser fra forvalterne. Verdifastsettelsen vil derfor normalt være et kvartal forsinket. For aksjer, aksjefond, sertifikater og obligasjoner benyttes offisielle ligningskurser.

Note 23. Investerings eiendommer

Trondheim kommunale pensjonskasse fikk tilført 286.500 (1.000 NOK) i ny kjernekapital pr. 01.11.2013 i form av tre bygårder. Verdien inkl. realavkastningskrav ble fastsatt ved takst av to uavhengige meglere (Eiendomsmegler 1 Næringseiendom og BER Verdivurdering AS). Bygårdene leies ut til Trondheim kommune på en 50 – års leieavtale. I henhold til leieavtalen er leietaker ansvarlig for forvaltning, drift og vedlikehold av eiendommene. Årlig leie reguleres med 100 % av KPI. Trondheim kommune har rett til å kjøpe tilbake eiendommene til KPI-regulert kostpris når som helst i løpet av leieperioden. Eiendommene benyttes ikke av Trondheim kommunale pensjonskasse.

Eiendommene regnskapsføres til virkelig verdi i henhold til årsregnskapsforskriften § 3-4 og IAS 40. Verdsettingen er basert på diskontering av fremtidige kontantstrømmer fra den langsiktige leiekontrakten med Trondheim kommune. Både ved etablering av leiebeløpet i leieavtalen ved overføringen 01.11.2013 og ved verdsettelsen pr. 31.12.2013 er det anvendt et realavkastningskrav på de tre eiendommene på henholdsvis 5,8 %, 6,0 % og 6,2 % i samsvar med vurdering av uavhengig megler. Ved utgangen av 2014

har uavhengig megler vurdert realavkastningskravet isolert sett til å være noe lavere, men dette anses ikke relevant for verdsettelsen pga. bestemmelser i leieavtalen med Trondheim kommune. Det ble ikke foretatt noen verdiregulering i 2013. Verdireguleringen i 2014 er lik den prosentvise endringen i leieinntekt siden Trondheim kommune har rett til å kjøpe tilbake eiendommene til KPI-regulert kostpris når som helst i løpet av leieperioden. Dette innebærer at samme realavkastningskrav er lagt til grunn for verdsettelsen ved utgangen av 2014 som utgangen av 2013.

Mottatt leieinntekt fra Trondheim kommune i 2014 og 2013 er henholdsvis 18.113 og 3.009 (1.000 NOK). Det har ikke påløpt driftskostnader vedr. investeringseiendommene siden leietaker dekker alle kostnader inkl. kommunale avgifter og forsikringer.

Utviklingen i verdi av investeringseiendommene gjennom året har vært som følger:

	Investeringseiendommer
Anskaffelsesverdi før 2014	286.500
Verdiregulering tidligere år	0
Inngående balanse	286.500
Tilgang (dokumentavgift ved tinglysing)	7.163
Avgang	0
Verdiregulering i regnskapsåret	5.873
Utgående balanse	299.536

Trondheim kommunale pensjonskasse
Forsikringsteknisk oppgjør 31.12.2014

Beskrivelse	Antall 31.12.2014	Antall 31.12.2013	Reserve 31.12.2014	Reserve 31.12.2013
Aktive	12 458	12 701	3 014 475 608	2 826 875 341
Oppsatte med rett	5 330	5 194	1 022 930 454	955 677 512
Oppsatte uten rett*	17 211	15 836	63 219 707	53 261 609
Sum aktive og oppsatte	34 999	33 731	4 100 625 769	3 835 814 462
Alderspensjon	3 455	3 141	1 837 813 619	1 602 287 387
AFP og tidligpensjon	401	390	289 579 973	272 106 390
Ektefellepensjon	792	795	368 752 396	364 918 187
Barnpensjon	54	59	11 851 504	11 701 637
Uførepensjon	2 307	2 282	1 798 401 003	1 697 614 890
Sum pensjonister	7 009	6 667	4 306 398 495	3 948 628 491
Totalt	42 008	40 398	8 407 024 264	7 784 442 953
Administrasjonsreserve			197 565 070	182 933 999
Premiereserve inkl. administrasjonsreserven			8 604 589 334	7 967 376 952

Erstatningsreserve (IBNR/RBNS)	52 548 027	90 268 213
--------------------------------	------------	------------

Samlet pensjonsgrunnlag for aktive	4 005 365 188	3 823 528 632
Gjennomsnittlig pensjonsgrunnlag for aktive	321 509	301 042

* Oppsatte uten rett inneholder personer med tjenestetid mindre enn 3 år.

Det er kun avsatt reserve for disse dersom de har fratrudd etter 31.12.2005.

Sensitivitetsanalyse

Beregningsforutsetning	Endring	Effekt på brutto premiereserve i kroner	Effekt på brutto premiereserve i prosent
Dødelighet	-10 %	183 000 000	2.13 %
Uførehypighet	20 %	83 000 000	0.96 %

Forsikringservice

KLP Forsikringservice AS
Et selskap i KLP-konsernet
Org.nr.: 967 696 676 Foretaksregisteret
Dronning Eufemias gate 10,
Pb. 400 Sentrum, 0103 Oslo
Tlf.: 22 03 35 00 Faks: 22 03 36 00
www.klp.no

Trondheim kommunale pensjonskasse
helge.rudi@trondheim.kommune.no
Att: Helge Rudi

Bergen 20.mars 2015

Aktuarerklæring Trondheim kommunale pensjonskasse 2014

Under henvisning til det fremlagte regnskapet for 2014 bekreftes det at de forsikringstekniske avsetninger er foretatt i samsvar med gjeldende beregningsgrunnlag.

For dødelighet og sivilstandselementer er benyttet det forsikringstekniske beregningsgrunnlaget K2013 fastsatt av Finanstilsynet med utgangspunkt i en utredning fra Finans Norge. Dette beregningsgrunnlaget har en margin i startdødeligheten på 12 prosent.

I overensstemmelse med regulatoriske krav er minst 20% av oppreserveringen fra det tidligere beregningsgrunnlag K2005 til K2013 dekket av pensjonskassens egenkapital, og resten er dekket av risikoutjevningfondet og individualisert rente- og risikooverskudd fra 2012 og 2013.

For uførhet er det benyttet et eget kommunalt grunnlag fra 2009 basert på KLPs uføreerfaringer til og med 2008. Uføreutviklingen i kommunal sektor har i årene etter vært gjennomgående positiv slik at marginene i uføreforutsetningene har vært økende. Dette beregningsgrunnlaget vil per 1. januar 2015 bli erstattet av et nytt uføregrunnlag basert på uføreerfaringene i årene 2011-2013 i pensjonskasser med KLP Forsikringservice som aktuar.

Med vennlig hilsen
For KLP Forsikringservice AS

Arnfinn Osmundsvaag
Ansvarshavende aktuar

KPMG AS
Fjordgata 68
N-7010 Trondheim

Telephone +47 04063
Fax +47 73 80 21 20
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Til styret i Trondheim Kommunale Pensjonskasse

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Trondheim Kommunale Pensjonskasse som viser et overskudd på tkr 34 180. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2014, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav, og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige, og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter, og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Trondheim Kommunale Pensjonskasse per 31. desember 2014 og av resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret, som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Offices in:

Oslo	Haugesund	Stavanger
Alta	Kranvik	Stord
Arendal	Kristiansand	Straume
Bergen	Larvik	Tromsø
Bodø	Mo i Rana	Trondheim
Elverum	Molde	Tynset
Finnsnes	Narvik	Tønsberg
Grimstad	Sandefjord	Ålesund
Hamar	Sandnessjøen	

KPMG AS, a Norwegian member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity.

Statsautoriserte revisorer - medlemmer av Den norske Revisorforening

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Trondheim, 20. mars 2015

KPMG AS

Sverre Einersen

Statsautorisert revisor

